

4. Glaðheimar á Iðavelli við
Silungapoll. Andstæð öfl,
góð og ill að verki.

12 blöð qto. Rvík, 29.mars 1942

[Faint, mostly illegible handwritten text in Icelandic script, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text appears to be a letter or a report, mentioning names and locations.]

1.

Glæðningar í Davelli við Silungapöll. (andstað off, jóð og ill ad velli).

Stærftunni sí, sem Odd-Fellmannar höfu rættid y hella eru við Silungapöll, er ad minni álitu einu hris beris og jófngasta, sem eru ad ræða i þessum bld og jófngastu hris þarfasta.

Langad eru tekis, sem kunnugt er, á einu, faldit og veiklud born, faldit, vegna þess, ad adstandendur þeirra höfu eigi hefð og efiu hit þess ad hrista þau utan heimilis og jófngast eigi heldur i heimili sínu og höfu bornu þó beinlínis lidid við þad ad vera þar, en veiklud, vegna þess, ad þau höfu yngju und fjóðangra einnar hrisnar stöðvasta veikis sem gæpað hefi hér und al fjóðarinnar um nokkru lögi áru og dröpid margt barnid, unglingsins og efiu-lygnmanni i bærfa alldri þad er beikla veikis, en fjóðangri hennar eru hrisi bálgnu kithlar bala við langur da i öðrum stöðum i líðnum barnsinu.

Fjóðangri þessi er off svo línuður, ad hann geris eigi varð við sig fyr en um da efiu heitlyps-aldu, og hefi verid bús um sig og fjóðast i barninu. Er unglingsinn berustur. eris oll og osternin, en ad þeins lidnum hefi hann jóð upp og nid yfirbolumun i heifangri sínu og dröpid unglingsins.

Þad er nu samad und fjóðda danna og ragnalinnu jálfri, ad þeinn þau, er þeinn lánu höfu átt ad fagnu, ad þeinnast i sumardöð ad Silungapölli, höfu flest da jófngast oll nid fullri heildu og þad svo, ad fjóðangri beikla veikisinnar hefi verid yfirbrygður i þeinn, en hann eigi yfirbrygð þau.

Almenningi mun þó nauvarf vera þad ljóst, ad þetta sé

svo miðid sam tilviljum, heldur sé hér á dæmi um það eitt drott,
 að foreldraum lössi við allt annars við trúanna í heimilum
 þeirri 7 dæmi í béli, Commanum líti semileg. Stófa affræðs-vel
 fremur stófa þína ársins og far með brúid. Því voga dylst
 þetta eigi samman foreldrauma, því mig þeirra höfu sagt það við
 mig, að Com þeirra höfu v'ad fullri heilum með drot sinni þar ofra
 jafuvel eftir eitt suman, hvæþi tvö ein fléiri. Þar höfu þvi stúlið
 þetta vel og veid þakklát fyrir.

Þá eru dæmi þess, að foreldri höfu veid vanþakklát ad Com þínu
 fundid á dæmi, en allur fjöldinn hefir lítið í starfsemi þessa
 sam notkunarþona stýlda starf og sumu jafuvel talid það ein-
 þonar endurgæddu í miðum vel fengnu þi félagsmannu in heudi
 alþjóðar. Þetta er ad veisn ótrúlegt en sath, og vitum lega ad engu
 höfandi, því jafuvel þeir, sem þad loto sé um munu fara, v'ito
 m'atavél, sem allir adrir, ad þetta er þis meota f'arstoda, sem
 engu admun gefur hövud til hugar ad ympti á, en þeins þeins
 gæmsýndir eru of misstíðinni ofundssýti 7 vilvilja um lítið,
 þveinvalkadiu bolsar og ofgömunu, sem engu una og öllum ofla
 eitt lítið í ordum sinum og athofunum.

Þessu höfu þvi sagt við mig, þvi erud þid ad höfu starfsemi þessa
 með höndum okrypis fyrir alla þi, er godd v'jofu of þeins, fyrir
 svoa fólk, sem eigi stúliu þiganginu þeins en þetta 7 þakklát
 yðum í þessa lund fyrir allt og eitt sem þid gerid í þessa ofla.

Þvi höfu eij svar ad í þessa lund:

Í fyrsta lagi eru þessar hjákrina raddir helegi heyrar-
 legar, nema þi á dæmi notkunar munum, sem alls eigi

við að vilja vita, að neitt gott geti verið nema að hafa frá annars
 manna hálfu í þeirri eigin gæð, og þótt þeir séu svo mikil-
 veltis, má það hveit líkama þann við þeirri eigin börn né annars,
 því þið hafi þá þann í hinum ómögulega stadi, sálfurum
 þannum. — og þið þá elaginn einnig.

Í þess lagi hefi ég lítið svo í og lítið svo á, að heilbrigð manna
 tilfinning og stýrnun megi ekki þola það, að neinum manni þá
 dýri lídi veru en því þá af að líða; það sé stýlda hver manni, að
 ætíð að bera úr því öllum eftir förgun, enda lídi þeirri gjálfun,
 sem það gæta, veltur betur en ella. Auk þessa sé þetta beinlínis
 hagnunna afrið: því þið áttu sem heild og þannum hvern líd niðri þjárfar.

Þóttum til dæmis þá áttu, sem heilum er í afrið og upps
 til þá alla. Þann yfir langan veg að fara, að algrýttu gótu lada eða þó
 eggja gjótt — og þannig er afi margra manna. — Í heilum manna
 eru nokkur sár þátt lómb, sem nauvarit geta fylgt með, sáttum las-
 leiki sínu, fullvörðna þátt í höfnum, er að stinga í þann höfnum sínum og
 þið heilum manna henni þann afrið með þáttum sínum og svipuðum,
 þeirra þeirri þann, þátt í þannig í þeirri og þeygja þeirri ymist afrið
 eða til hlíðar. Auk þessa er þann í ömum þessum lamba þessum, þátt þessum
 þann þessum öllum og því, að þannist verði í hinum þessum þessum afrið
 þátt. Þessum lómbum dýja eða draguð svo eftir í þessum, þann
 verða aldrei neinar kindur, heldur oflaga gættar, sem ekki er gætt
 verður að.

Þótt eig sé lítið til annars en þess, hvern með þessum lamba þessum er
 ömum þessum gættar þessum sem euga þjór sé geta verið, er verða að
 þótt. Þessum og sáttum öllum á alþar um þessum annars

um þin bái þjót þeirra, þá er y þitt eigi síðer atlagaveit, hversu
óstymsamt það er, að fara þannig að háð: sínu gætuast þeim.

Þaðid þú úrbóta er þú þad, að þótu lómb þessu ís íu þjótum, r. l. s.
þau. þógar, þaga stekumri lómbi milli afangastada, birta um sár
þeir, og lómba þau, hvíla þau y endurum í góðu gæstendi y
lútu þeim lívo vel, um þau þaga við sér.

Ced smardótt þeirra lómbi í þinu góðumsla afrefti; verda
þau soo, eiss og þindur þaufa að veru, og þin lómbi, er þraustari
vorn; þau verda góðar er y fættu sandi. Ver þá eigi mikið umid
til þjótis þyri eiganum, og umdi þou um af áfumu eigi líða lómbu,
er þau sei, að þau hefti líu að þjótis inga þeir, og lómb þau?

Þidstod þessu er í þau y veru stak þessu sár, er r. l. s. er á lómbu
ni um aldar þjótis og stekid við þilum þoll.

Þangad þessu margt sár þótt lómbid y lómbast að fellu, við góðu
míðeid, hvíld uoga y svefu. Þar eru þin lómburda, lómbu
þessu útu þinu þármarga þallrethri lífins y þar þó þau
lómbu margu uminu sár, um lómb hefti aðid þeim að aldur-
líla.

Veri þad ni vel gert er óstymsamt þjót, að þetta allri þil þau þjót
að þjótis þessu þessu til lómba lífo og lífnum þessu? Þei,
þad veri þjótis og ynd.

Þegar þannig er lífid í mátið, þad í y að vau þótt lómbid, þessu
og þinu þjótis þessu gættu þessu verdi lífid þessu máti þessu
þessu áfumu stundum, um þessu umu njótu, er að þessu umu,
þessu þessu er í vandi er velu, þessu er að þessu lífid, þessu
þjót þessu efts þessu þessu né þessu þessu, þessu gættu

Líffætti sé í hann og veru svo, og engin á myndum, heldur söm stöðvagn, sem
 benda má á, að þeir höfu í einu dagbláð þessa bójar, eigi alls þyrri löngu,
 þeir í bláð, sem þu vottki skianokan sé. við því að þeir þetta ná gæri
 einu athuga samd við því líttar tilhöjur stöð þá rúnlejar sé. Þá sýni,
 að bláðid y þeir, sam þáð lara - en þeir þó, heldur engin athuga samd
 við þetta get - þetta þetta alveg sjálfstær og í alla stöð gott og bláðid,
 þá sýni stíling bláðid y þessa þessa í því, að þetta er sá
 stílingstær, þáð þá er verid að vinna því þín fátöku og orkufæðu
 þó þu bójar þessum y þinnar á öðrum þjóðum.

Þessum þessum er þáð einnig þessum bláð þessa - ritstjórn þessa er á
 gefendum er þáð eigi áttandi, að a. m. 16. gæri og þáð áttandi - sam veridum
 árlaga þó þu þessum í þín barnanna við Silungapoll, þessum þessum þessum,
 stólið þessum þessum y þessum þessum og þessum áttandi er þáð verid y stíling
 þessum séðum svo við allsaman, að því er hann áttandi áttandi, en m. a. svo,
 að natungu þessum, en þessum náðum til þess. Stáðid þessum full með þessum y
 þessum þessum þessum þessum. Þessum þessum þessum verid y
 stílingstær y þessum er einnig söm stáðvagn, sem eigi veridum þessum.

Er þú nútt að líto svo, að þáð sé þú godan stíling y þessum þessum -
 þessum þessum. af manni stílingi þessum - í því, sem þáð er verid að vinna því
 þessum þessum y þessum þessum?

Er þetta samst eigi líðandi sé, og áttandi orðum y þessum þessum
 þessum þessum, áttandi þessum? Eg spyr. Þessum þessum, sam þáð þessum.
 Eg drap í þáð þáð áttandi, þessum þessum þessum y þessum þessum áttandi þessum,
 þessum, sam þessum y þessum þessum í þessum við Silungapoll. Þessum þessum
 þessum y þessum þessum þessum, þessum þessum, sam þessum verid þessum y þessum þessum
 í þessum að þessum þessum þessum, en séðid y þessum þessum þessum, og þessum

þú ert mjótt, en að þessu stýðja með vándum og láð, eins og áður er sagt.
 Hvíð munda manni mí segja, ef svo þér virðist, að barna hóparinn allur, þessi
 73 börn, væri íti í völlumunum eða laupumunum í hrauninu, t. d. í saltbáðinu
 að leikjum, en þangað komi svo allt í einu og að þeim öllum övum viti-
 stætur myndu með barfelli í höndum og seldi svo mörg þeirra í vott og
 til dauða sem hann vadi til?

"Hvíl þú þjálfari, að hugsa sér, að annað einu gæti átt sér stað." Þetta veit
 ég að einhver munda segja og máttu allir þeir, en þetta heyrðu þú lesa. En
 ég segi þetta vori eigi að einu hugsa um lof að vitstætur myndu gæti gætt, það
 vori vel hugsað lof, að myndu, sem talinu vori með fullum sonum og viti gættigund-
 að uppi í því, ef hann vori bara nógu vandi myndu gættist eigi vori í hrovi
 annara sér vitlausari og övri manna.

Hér er hlíðstótt dæmi. Það vadi að vísu eigi til barna, en það vadi til sak-
 leysingja eins og þeirra, til býra, sem í saltlopi sínu gladyastu gættu fríði og
 fullkomnumi ánozi, með kjöt sín, ánoziu býsins.

Því er lýst í bók síni, nýrít þessum, að fuglar, svo hundruðum stíffir
 da jafuvel þessum, hafi bekið þá sína í bjargi sínu, sem kallið var að
 engum mannum manni vori fát til uppgöngu. En þessi manni myndu vori
 mí sonur þú, manni að segja ofur manni, a. m. n. að jafnframt átti. Manni þessi
 með handfangi miklu og heftastopi að hlíf. Þú hafi bjarg og komi út alla laid þessu
 sem þú vori þessu og hjágarandi, saltlausu dýr, þessum, sem eigi gættu þessu,
 sattu myndu þessu og átti sér gættist í þessu. Það hann mí eða myndu
 eini í hópinu með kyllu sína í höndi sér og laudi í báðar hendur sem
 áður vori, með þessum þessu saltlausu dýr laugu laugar eða líu laugar
 þessu þessu þessu og þessu þessu, því eigi vori leikurinn, svo þessu
 sem hann vori mí lífi, til þessu gættu, að þessu votti sér þessu vottu

Aðfarir firi líkar sem þessrar, góðvart varnarlausum lífum, alit í varmennitun
 þina meita og vesdun bleydi skap, sem fljóðin atli miltu fremur. Þess daga en
 dást að fyrirlita og blygðast sín fyrir. En hvað gerir þú? Hinn lefur þjóða sér
 til lestu á undan eins brett sem „sögn“ þá, er í þess veid gefin um eit-
 hvert „afreki“, sem engun á sér líða, en er að öðru leyti ein fornt af álfróðu
 og gott um af alning afreki ömmer, en flótt lífa frá munalegru grimmu og
 handvesti þu en frakuleit engun, fremur en að þess þessa að lípnum ver.

Það varntar elbi, að vör þess dýringar erum sams löga mottur; vör erum, a.
 m. h. í eigin augnum, fróðum nið og þess í hveru eigi, en þess er þó dæmin,
 að miltu meita þess bragurum gefi farid og óðar en varit. Þess er eigi um vör
 þess að vortu, að vör aldrið er meum, sumir hóaldrið. Lídu þu afi-
 dagarnir umdu afalast þ vörðo oss sálurikari en ella, og vör get-
 um reunt huga voru til manndóms-áramna, þess fljóð var meit og
 framvordum en badi fljóðar og þess meitlar, með samforingum um, að vör
 ávatt þess er sýnt lífiluagurum, meitum og meit þessingum, meit-
 um og mannd, en horti grimmu úr handvesti þu.

Það erum þess almeit sá lífid á, a. m. h. á þess fyrum og þess meitum
 of almeit um, að lífid þess þess í þess er þess meitum í þess, horti
 þess er sýnt samid, góð meitum og horti þessing, að hartið og íl
 meitum. Hvít þess meitum! Vör vör um að vör þess meitum lífid um
 þess, hvernig þess er vör, enda gerum vör oss lífid þess um að þess meitum þess;
 en þess geti góti úr sámt, að þess meitum of vör grimmu þessingum lífid
 sámt sem Hallgrímur Pétursson segir:

„Þú veitst ei hvern þú hittir þar, fremur en þess þessingar.“
 Eysi í anda þessa meitum þess, en fljóð meitum þessingum: Sumir
 þess. Hómeit meitum meitum, að þess þess meitum þessingum, þess meitum

minni og þin lofsortir í leidinni, því erdu fyrir Kyllis höggum Kandi-
 um og drápuð, en þeir voru tilso margir, sem létu þessu og reyndu
 háltra undan með brota vangi, sem þeim höfðu frá áður komið á lítlum
 notum, sökum þess, hva stultu þeir voru; þeir lágu ni í valnum, ne dandi
 en lífi, um það stakkræði út eins ^{þá} í Hertjóskari tíð lítill bogandi ljós.
 Þó meyrgeðja er ég, að ég finni til með þeim. En ég finni einu til með
 manngæmismun, "sögu heitunnis fögru" (!), sem ni er kominn í háan aldur,
 háltra hér um götumar hálfbojinn, stæðir áfram að jafu og stæðir,
 milli hins, og þaga ni um fátta annað að hugsa að gleðja sig við ein þad,
 að í ostu árum sínum og moða man, dómsdógunum sínum, var það hann,
 sem "sagan" gefur um, að moða grimmur hafi ségt þá, já, svo mikla,
 að það þessi í sögu fögru, en áin fögru þá, sé rétt í það lífið.
 Þú er það svo, að hann er með brotum fót og báða fatum svo máttvann,
 að hann um jafu og ségja er fátta með að stæppa sér afan fyrir bjargid, þ. e.
 að komast undan þinni grimmu, gömlu Elli, sem elti hann.
 Eg finni til með þessum, en einhverj þessum þess, að hann ségur svo fátta:
 Þad er sannvirkur sem ségur!

— " —
 Eg þykki vera hjótrur lausmáður með öllum, en mér virdist, að þú líkist
 það þaga búið á lífi mínu, búið mér fyrir augu og eyru, sem bændi mér á,
 veltu sé, að gæta sín fyrir öllum illu, haldur en á stundla á því þad þá notid sin;
 þetta, að sínu mannið og vinsthusemi, en handuotkin og hefud, en einhver
 þó þeim, sem annaðhvort veigna vanfrelsingar sinnar, vitnumuna stórtu eða þá
 í veldi eða fátta eitthvæð eða verður, að gjöra það, sem andstótt er góðri
 hegðun þess síðsami. Hér hefir í álfum reynt það affaravalla, að reyna að
 í þessu þad framur með góðu, en illu; fyrir þessum hefir í mög dæmi og óvæð.

því verður namnast hún öðrum líkj, hversu fáleitt það er, að nokkur
 minnsta manni, jafnvel hversu miklar ókímur þeir eru á milli sínu og
 upphanna, stadi hafa nokkru á augnu af því, að hún er í barnaheimili
 - hún er heimili sem ver - „sem ekkert er, fátökum og veikleikum barni“
 til hvarar nokkru mánuði ársins, stanna þeir þeir, bojota upp hún
 þeirra, stela þar öllu steini léttara og hafa í brott við sér, og all þessa
 stíla svo svinvirklega við heimili þetta og hún, sem þeir hafa gert,
 nokkur í hversu ári síðan hún var byggð í þessum fíðala stadi,
 sem allir þeir, er til þess líka dætt d.

Hvada hugsum getur lejið að stölu þessu fandi manna? Er þetta margfald
 óartarnáttúra, illt upplagi eða fullkominn fátökstapur, sem þessa hún er?
 Semirlega er öllu þessu til dæmja: Vesa língum þessum hún er álfum
 verur en þeir líka stíli; þeir hafa ekki við hinar vonda til húsingjar
 sínar fyrir monti og mikil mannotu, en eru í namu og veru engir men,
 hafa aldrei verið og verða það allrei.

Namnast er högt að gjöra hún fyrir, að því til óþessan veru, er þeir önnu
 und þessu, geti orðið þeim til mikils hagnadar, því þótt þeir stíli og
 öllu þessu í lög, sem þeir finna þarna, full und sínu eigin þvagi og þessu,
 er namnast þess að veru, að það geti orðið þeim til annars en augnblíðu
 á augnu álfum og gleði rétt í bili, en öðrum til undrunar og ómunnleika,
 er þeir hugsa til þess, að til stíli veru und af síðara manna dæmja
 þessu og þessu, andlagis annungja og veru almanni.

Þessu manni - of manni stíli kalla - mego vera þess fullvissu, að
 Odd-Þelluar, sem er þetta barna haldið á sínum þótti, gefast allrei
 upp við hún góða í form sínu, um að hún er barni: Þeir sjá jafnvel
 um það er þessu í því, að þessu barni um í 16 ára 16 ára -

Skanda þessara, ef vera mætti á höfði vorri að hjálpa þeim. Hitt kemur
þeim vestr til hugar, að höfði sé á síða svoa gjörþessilka rofla, því
þeim verður ekki við hjálpað á neinum veg; en staðinn einn eiga þeir
stíðid og mögulega fyrir lífningu allra heimvindra manna.

Þú ert góð í við því, að einhverjum þeim er þetta kenna að lesa, sjá og heyrja,
þykki ég um of brist-ordur í gærd í þessum. Þá, en ekki vörri nequn brist-ordur þó,
því mig stóttin ord til þess að lýsa framferdi þess og þeim gjálfunum svo, sem þeir
verdu tulla að því vörri lýst. Hitt er annað, að heimurinn er nú svoa, líðar ákinn
og veraldur byggjan, eigin ginnin og ofris byggjan. Það mætti því segja, að þú hafi
því ekki, en vera á vegja sig neitt yfir því, heldur láta það eiga sig, enda þá
menn engu um þess að til hinn betra.

Eg er alveg í gagnstæðri stöðun. Það er skylda hvers manns að sporna við
í sennanum, því að, "svo nú illu varjast, að gott þykki."

Þetta verður að vísu aldrei gott, og síðt þá, ef enginn kemur á móti því.
Þess vegna ber að óvika þá, ef vera þyngi að hinni ekkri séi á sér. Sú von,
þótt vörri sé, en allurum leyfing, enda munu allir gáðir menn reyna að ala
kannu sér í ljósti í langotu höf, og aldrei gefast upp. Það gerir Odd-Fellur
þélagid aldrei í þessu máli; Það heftin aldrei við þessu störf sith, að reyna að hjálpa
þá þessum og veitendum þessum til betri lífsstíls yðra!

Reykjavík, 29. maí 1942

[Handwritten signature]